

Zini, sargā, cope!

Šosezon Āsteres ezerā vairāki jaunumi

Biedrības Āsteres ezers valdes priekšsēdētājs Gints Gailītis stāsta par vairākiem jaunumiem, kas attiecas uz makšķerēšanu šajā ūdenstilpē

Šī copes sezona Āsteres ezerā sākusies ar jaunu licencētās makšķerēšanas nolikumu, kas novada pašvaldības izdevumā *Limbažu Novada Ziņās* publicēts 11. maijā. Tajā ir vairākas būtiskas izmaiņas. Sarunā par tām ūdenstilpes apsaimniekošanas biedrības Āsteres ezers valdes priekšsēdētājs **Gints GAILĪTIS** ieskicēja arī biedrības paveikto ezera apsaimniekošanā un nākotnes ieceres.

Nomas tiesības un noteikumi atjaunoti

Pernais un šī gada sākums biedrībai Āsteres ezers bijis satraucošs. 2018. gada nogalē beidzās starp biedrību un Limbažu novada pašvaldību noslēgtais Āsteres ezera nomas 10 gadu līgums. Ar tā pagarināšanu nesekmējās gludi. Galu galā pēc augstā pašvaldības rīkotajā izsolē biedrība tomēr nosolīja ezera nomas tiesības uz turpmākajiem 10 gadiem. Ņemot vērā neskaidrības ar šo nomu, Āsteres ezera biedri bija kavējušies arī ar jauna makšķerēšanas nolikuma (iepriekšējam termiņš beidzās 2018. gada nogalē) izstrādi. Kad tapa skaidrs, ka ezeru apsaimniekos iepriekšējie nomnieki, varēts sākt nolikuma izstrādi. – *Process makšķerēšanas nolikuma saskaņošanai bija ilgs*, – atzina G. Gailītis. Nu tas apstiprināts visās nepieciešamajās instancēs, tostarp Limbažu novada pašvaldībā, jādū savai teikšanai. Arī paši nebraucām ar motoriem aprīkotās laivās. *Gribas, lai ezers saglabātos tāds, kā tas bija, – kluss, makšķernieki cits citam netraucē*, – atzina G. Gailītis. Runājot par personīgo laivu izmantošanu ezerā, biedrības vadītājs paredzēja, ka nu būšot sarežģītāk kontrolēt, kādi copmaņi atrodas ezerā. Iepriekš zinājuši, kuras laivas vietējām, ezera piekrastes iedzīvotājiem un kādas – biedrībai esošas. – *Ja manījām, ka tā nav mūsu, bija skaidrs, ka kaut kas nav labi. Varējām izķert nelielkumīgos. Tagad tas būs grūtāk izdarāms. Mums nav inspektoru vai speciāli algotu cilvēku. Cik paši te makšķerējam, tik*

zondēt sacīkšu jauno ūdenstilpi. – *Tā kā tas vēl nebija sacensību laiks, nelaidām iekšā ar personīgām laivām, bet piedāvājām biedrības transportu un iegādāties licences. Šķiet, par to tad arī joprojām tā sāpe*, – lēsa sarunbiedrs. Šos jautājumus biedrības pārstāvji izrunājuši un izskaidrojuši arī novada domes priekšsēdētājam Didzim Zemmeram.

Makšķerēšanas nolikumā būtiskas izmaiņas

Jaunajos makšķerēšanas noteikumos veiktas vairākas būtiskas izmaiņas. Āsteres ezerā nu var makšķerēt ne vien ar personīgajām, bet arī laivām, kas aprīkotas ar motoru (gan benzīna, gan elektro), kam jauda ir līdz 3,7 kW jeb 5 ZS, kā to nosaka vispārējie Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi, un kas reģistrētas Ceļu satiksmes drošības direkcijā kuģošanas līdzekļu noteiktajā reģistrācijās kārtībā. – *Iepriekšējā makšķerēšanas nolikumā arī nebija rakstīts, ka nedrīkst ar šādām laivām doties ezerā. Bet biedri kaut kā šādu kārtību panāca. Tiem, kuri ezeru pieskata, jābūt savai teikšanai. Arī paši nebraucām ar motoriem aprīkotās laivās. Gribas, lai ezers saglabātos tāds, kā tas bija, – kluss, makšķernieki cits citam netraucē*, – atzina G. Gailītis. Runājot par personīgo laivu izmantošanu ezerā, biedrības vadītājs paredzēja, ka nu būšot sarežģītāk kontrolēt, kādi copmaņi atrodas ezerā. Iepriekš zinājuši, kuras laivas vietējām, ezera piekrastes iedzīvotājiem un kādas – biedrībai esošas. – *Ja manījām, ka tā nav mūsu, bija skaidrs, ka kaut kas nav labi. Varējām izķert nelielkumīgos. Tagad tas būs grūtāk izdarāms. Mums nav inspektoru vai speciāli algotu cilvēku. Cik paši te makšķerējam, tik*

arī pieskatām, – skaidroja biedrības valdes priekšsēdētājs. Sākot ar jauno makšķerēšanas sezonu, ne vien mainītas licenču iegādes vietas, bet copes atļaujas tagad iespējams nopirkt arī elektroniski – vietnes www.epakalpojumi.lv sadaļā *E-loms*. Tāpat esošajiem licenču veidiem pievienojusies jauna – diennakts – licence. – *Ir makšķernieki, kuri vēlas atbraukt no rīta un palikt līdz nākamajam. Iepriekš tad bija jāpērk divas dienas licences. Šāda diennakts makšķerēšana īpaši aktuāla ir vasarā tiem, kuriem patīk makšķerēt līņus, brekšus vai citas zivis, kas naktīs ķeras*, – pastāstīja G. Gailītis.

Zivju resursus papildina un veicina nārstu

Pēdējā laikā Āsteres ezeru iecienījuši *karpinieki*. Līdz šim karpas te maz makšķerētas. Sarunbiedrs apstiprināja, ka ezerā no senākiem laikiem mīt patiesi lieli eksemplāri, tāpat pati biedrība šo zivju resursus papildināusi. Šajā copes sezonā par lieliem lomiem vēl nav dzirdēts, bet pirms pāris gadiem līdaku cope sākusies ar *blīksķi* – ķērūšas līelas zivis. Ik gadu biedrība par saviem līdzekļiem cenšas arī ezera zivju resursus papildināt. Martā ezerā tika ielaisti 87 kg divgadīgu līdaku mazuļu un 71 kg karpu. Jau trešo gadu biedrības pārstāvji rūpes par dabisko nārstu ūdenstilpē ievieto nārsta ligzdas. Ikrus tajās nērš dažādas zivis – gan plēsējas, gan t.s. baltās. – *Biedri nesen ligzdas pārbaudīja, un tās bija pilnas ikrēm*. Tāpat bija arī iepriekšējos gados. *Labi, ka tās kaut ko dod!* – teica G. Gailītis. Jautāts, kā šogad rādās līdaku nārsts Āsteres ezerā, sarunbiedrs sprieda, ka ūdens vēl auksts un tās, iespējams, joprojām vēl nārsto un ķersies vēlāk.

Sadarbībā ar Limbažu novada pašvaldību un pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu *BIOR*

Sveicināti tematiskajā lapā jau ceturto reizi!

Laikraksts *Auseklis* sadarbībā ar Limbažu novada pašvaldību arī šajā gadā startēja Latvijas Zivju fonda projektu konkursā un guva atbalstu sabiedrības informēšanai par zivju resursu pētījumiem, to racionālu un saudzīgu izmantošanu, atražošanu un aizsardzību. Šādu projektu sadarbībā ar Limbažu un Salacgrīvas novada pašvaldību īstenojām arī iepriekšējos trīs gadus.

No maija līdz pat novembrim reizi mēnesī *Auseklis* tematiskajā lapā *Zini, sargā, cope!* turpināsim lasītājus informēt par visu, kas saistīts ar ūdeņiem un to iemītniekiem. Stāstīsim par šo resursu sargāšanu, papildināšanu un saprātīgu izmantošanu. Tāpat sarunāsimies ar jomas ekspertiem un atklāsim citu pieredzi. Maija tematiskajā pielikumā lasiet par jaunumiem Āsteres ezerā, jauno kompensāciju mehānismu zvejniekiem par roņu veiktajiem nodarījumiem un pašu zvejnieku domām par to, kā arī citiem Zivju fonda atbalstītajiem projektiem mūspuses novados.

Līga LIEPIŅA
Tematiskajā lapā izmantoti
Kristapa AUZENBERGA zīmējumi

Āsteres ezerā ieliktais nesen pārbaudītais nārsta ligzdas rotājas līdzīgas ikrus krelles

iecerēts Āsteres ezeram izstrādāt jaunus zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumus. Latvijas Zivju fonda šim nolīkam līdaku cope sākusies ar *blīksķi* – ķērūšas līelas zivis. Ik gadu biedrība par saviem līdzekļiem cenšas arī ezera zivju resursus papildināt. Martā ezerā tika ielaisti 87 kg divgadīgu līdaku mazuļu un 71 kg karpu. Jau trešo gadu biedrības pārstāvji rūpes par dabisko nārstu ūdenstilpē ievieto nārsta ligzdas. Ikrus tajās nērš dažādas zivis – gan plēsējas, gan t.s. baltās. – *Biedri nesen ligzdas pārbaudīja, un tās bija pilnas ikrēm*. Tāpat bija arī iepriekšējos gados. *Labi, ka tās kaut ko dod!* – teica G. Gailītis. Jautāts, kā šogad rādās līdaku nārsts Āsteres ezerā, sarunbiedrs sprieda, ka ūdens vēl auksts un tās, iespējams, joprojām vēl nārsto un ķersies vēlāk.

Sadarbībā ar Limbažu novada pašvaldību un pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu *BIOR*

Turpinājums – 10. lpp.

Auseklis

Sākums – 9. lpp.

Mūspuses novados vairāk atbalstīti zivju resursu pavairošanas projekti

Arī šogad mūspuses pārstāvji aktīvi rakstījuši projektu pieteikumus Latvijas Zivju fondam, lai ūdenstilpēs pavairotu dažādu sugu zivju resursus, tos sargātu, pētītu un arī tīrītu to dzīvotnes. Zivju fonda lielākoties projektus atbalstījis.

Aloņas novada dome projektu konkursā guvusi atbalstu četriem projektiem. Par 3671 taimiņu mazuļa ielaišanu Salacā jau iepriekš rakstījām *Auseklī*. Novada domes Attīstības nodaļas vadītāja Jana Mošura stāsta, ka Zivju fonda, piešķirot 5400 eiro, atbalstījis arī vimbu pavairošanu Salacā. Tiesa, grūti prognozēt, vai būs pieejami šo zivju mazuļi. Arī pērn šai aktivitātei iegūts atbalsts, taču cerēto vimbēnu togad nebija. Ja šogad viss izdosies, Salacā ielaišīs 40 000 vimbu mazuļu. Lai sargātu zivju resursus novadā, ar 1033,81 eiro atbalstīta četru nakts redzamības kameru iegāde. Tās būs pašvaldības policijas atbildībā un, lai mazinātu maluzvejniecību, tiks izvietotas dažādās vietās pašvaldības teritorijā, īpaši Salacas apkārtnē. Apstiprināts arī projekts par zivju migrācijas ceļu tīrīšanu – sanesumu izvākšanu virs Staiceles papīrfabrikas aizsprosta Salacā. Šai aktivitātei piešķirts 11 610 eiro. Šobrīd tiek vērtēts iepirkumu konkurss, kam pieteicās pāris pretendenti. Vietējās makšķernieku biedrības *Ūdens-roze* vīri šo posmu tīrīja jau aizpērn, bet sanesumi izveidojušies no jauna.

Limbažu novada pašvaldībai atbalstīta zivju resursu papildināšana vairākās novada ūdenstilpēs. Augstrozes Liel ezerā iecerēts ielaist līdaku mazuļus. Šai iecerei piešķirti 6816,78 eiro. Limbažu Dūņezērā esošo zivju populāciju papildinās ar līdaku mazuļiem. Šim nolīkam Zivju fonda piešķirš 2075,15 eiro. Starp citu, *Dūņezērā* šogad gaidāma vēl cita aktivitāte, ko atbalstīs Zivju fonda. Rudens pusē ūdenstilpē ielaišīs iezīmētas jau pāris gadu vecas līdaciņas, lai noteiktu to atražošanas efektivitāti. Šai iecerei piešķirti 1115,25 eiro. – *Šo aktivitāti jau sen gribēju īstenot. Rudenī tīti nav saprotams, no kurienes Dūņezērā pēkšņi parādās daudz viena izmēra līdaku. Tās ir savulaik ielaistas vai tomēr bijis dabīgais nārsts? Varbūt tās pašas no kaut kurienes ieņakušas? Tagad, kad tās būs iezīmētas, varēsim redzēt, kur zivis pēc tam noķers – Liel ezerā vai tepat Dūņezērā. Tāpat varēsim novērtēt, kā tās ķersies, vai lomā būs iezīmētas*, – skaidro novada pašvaldības aģentūras ALDA direktors Jānis Remess. Lādes ezera iemītnieku pulku plānots papildināt ar zandartu mazuļiem, šai iecerei piešķirot 4536,05 eiro līdzfinansējumu. Zivju fonda ar 10 632,49 eiro atbalstījis arī pašvaldības pieteikumus stacionāro novērošanas kameru (tās darbojas arī diennakts tumsajā laikā) iegādei, lai sargātu zivju resursus Lādes ezerā un Augstrozes Liel ezerā. Pie Limbažu Dūņezera un Liel ezera tādas jau uzstādītas. Ar 1455,15 eiro atbalstīta arī pašvaldības iecere izstrādāt Āsteres ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumus.

Salacgrīvas novada Kukanovska stāsta, ka ar Zivju fonda 10 000 eiro atbalstu iegādātie gandrīz divgadīgie taimiņu piešķirot (nedaudz vairāk par 6000 smoltu) Salacas upē nesen jau ielaisti. Zivjaudzētavas *Kārļi* filiālē *Brasla* tie izaudzēti no Salacgrīvas piejūrā noķerto vaislas taimiņu ikrēm. Diemžēl šogad taimiņu vaislinieku ķeršanu mūspusē Zivju fonda nav atbalstījis. Noraidījums skaidrots ar to, ka šī aktivitāte atbalstīta jau vairākus gadus pēc kārtas. Maija beigās vai jūnija sākumā Salacā tiks ielaisti divi miljoni nēgu kāpurus. Šī aktivitāte saņēmusi 3160 eiro līdzfinansējumu. Pirmoreiz iecerēts Salacā novada teritorijā rudens pusē izaudzēt no Salacgrīvas piejūrā noķerto vaislas taimiņu ikrēm. Zivju fonda šo pašvaldības ieceri par upes zivju resursu papildināšanu ar 3000 vimbēnu atbalstīja, piešķirot 900 eiro. Zivju fonda arī šogad, piešķirot 15 000 eiro, atbalstījis Korges upes tīrīšanu, lai uzlabotu tās dabiskās dzīvotnes. – *Turpināsim tīrīt upes nākamo posmu 3,5 km garumā no «Vēcmelderiem» līdz tiltam pār Korgi uz autoceļa V12. Tiks nojaukti bebru dambi, mākslīgi izveidotie krāvuimi un atvērta upes gultne no apauguma. Pērn jau vienu posmu iztīrījām. Kad šogad iecerētais būs izdarīts, tad varētu teikt, ka šis upes kritiskais posms būs iztīrīts*, – teic S. Kukanovska.

Mana cope – vietne ne tikai makšķerēšanas licenču iegādei

Tuvojoties vasarai, aizvien aktuālāka kļūst makšķerēšanas tēma. Lai šī nodarbe nesagādātu problēmas pašam makšķerniekam, būtiski ir gan iegādāties makšķerēšanas licences, gan zināt, kuros ūdeņos un kad makšķerēšana atļauta. Tieši tādēļ Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā (LLKC) radīts interaktīvs palīgs makšķerniekiem *Mana cope*, kurā visa minētā informācija pieejama vienuviet.

Tur var ne vien iegādāties makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību elektroniskās kartes un makšķerēšanas licences populārākajām licencētājām copes vietām Latvijā, bet arī uzzināt aktuālo informāciju par likumiem un licencēto makšķerēšanas vietu nolikumiem. Būtiski, ka vietne pieejama gan kā interneta resurss www.manacope.lv, gan kā mobilā lietotne *Android* un *iOS* ierīcēm. LLKC Zivsaimniecības nodaļas vadītāja Agnese Neimane-Jordane skaidro, ir izveidotas saziņas iespējas ar *Mana Cope* uzturētājiem, izveidota lietotnes lapa sociālajā tīklā *Facebook*, kā arī palīgu grupa, profils *Instagram*. **Mana cope informatīvais tālrunis 26360007, e-pasts info@manacope.lv.** **Ilze RŪTENBERGA-BĒRZINA, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja**

Piekrastes zvejniekiem kompensēs roņu nodarītos zaudējumus

Līdz 15. jūnijam Lauku atbalsta dienests (LAD) aicina iesniegt projektu pieteikumus pasākumā *Kompensācijas shēma par nozvejas zaudējumiem, kurus radījuši aizsargājami zidātāji*. Programmas mērķis ir sniegt finansiālu atbalstu – kopumā 300 000 eiro – piekrastes zvejniekiem, lai segtu roņu radītos zaudējumus to zvejas rīkiem un nozvejai. Par to, ka šī problēma ir reāla un aktuāla, tiek runāts jau ilgstoši. Pirms četriem gadiem, domājot, kā to risināt, tad tika pieprasīta atļauja roņu medībām, ko Dabas aizsardzības pārvalde gan noraidīja.

Šogad kompensācija tiks piešķirta par 2019. gadā radītajiem zaudējumiem. Kompensāciju, ko saņems piekrastes zvejnieki, rēķinās, par pamatu ņemot pērn nozvejotā apjomu, kam piemēros koeficientu. To izmantos, lai noteiktu, kāds būtu bijis loms un ieņēmumi, ja roņi nebūtu nodarījuši skādi. Procenti, ko no vērtības kompensēs, būs atkarīgi no zivju sugas. Par akmenpleksti, siģu, zandartu, asari, lucīti, mencu, vimbu, plaudi, lasi, taimiņu un salaku nolemts, ka vidēji gada laikā zvejnieki zaudē 38% loma, ko arī kompensēs. Reņģēm un vēzivīm zudums lēsts 20% apmērā, apaļajiem jūras grundiņiem un plekstēm – 10%. Teiksim, ja zvejnieks pērn nozvejojis 1000 t reņģu, tiek lēsts – ja ar tām nebūtu pamielojušies roņi, būtu bijušas 1200 t. Par šīm 200 t tad arī pienāksies kompensācija. Ministru kabineta noteikumos arī ierakstītas zivju kilograma cenas, ko nems par atskaites punktu aprēķinos. Tās ir dažādas – sākot ar 5,2 eiro par lasi un taimiņu un beidzot ar 20 centiem par jūras grundiņu un pleksti. Kilograms reņģu novērtēts ar 24 centiem.

Uz atbalstu var pretendēt gan juridiskas, gan fiziskas personas, kas nodarbojas ar komerciālo zveju Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes ūdeņos. Galvenais nosacījums finansējuma saņemšanai ir – lai atbalsta pretendents 2019. gadā bijusi zvejas atļauja (licence) un dienā, kad tiek iesniegts projekta pieteikums, tā ir spēkā. Atbalsta pretendents LAD jāiesniedz projekta iesniegums un deklarācija. Veidlapa pieejama mājaslapas www.lad.gov.lv sadaļā *Atbalsta veidi – Projekti un investīcijas*. To var izdarīt LAD elektroniskās pieteikšanās sistēmā, papīra formā klātienē vai parakstītus ar drošu elektronisko parakstu.

Salacgrīvas Zvejnieku un makšķernieku konsultatīvās padomes priekšsēdētājs un piekrastes zvejnieks Rolands Ķirsis roņu nodarīto zaudējumu kompensācijas programmu vērtē pozitīvi. Jo īpaši sarunbiedrs uzsver to, ka kompensācijas saņemšana vienīgi godiegi zvejnieki, kuri loms dedarījis uz ūdeņiem, kā arī par makšķerniekiem draudzīgām vietām, t.sk. laivu ielaišanas vietām, naktsmītnēm, laivu nomu u.tml. noderīgiem servisiem. Kartē iestrādāts arī *Copes asistents*. Makšķernieks, aktivizējot savu atrašanās vietu, saņem brīdinājumus par tuvošanos vai atrašanos teritorijās, kur pastāv jebkādi ierobežojumi makšķerēšanai.

Lai lietotne saturētu aktuālu un makšķerniekiem nozīmīgu informāciju, ir izveidotas saziņas iespējas ar *Mana Cope* uzturētājiem, izveidota lietotnes lapa sociālajā tīklā *Facebook*, kā arī palīgu grupa, profils *Instagram*. **Mana cope informatīvais tālrunis 26360007, e-pasts info@manacope.lv.** **Ilze RŪTENBERGA-BĒRZINA, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja**

Piekrastes ūdeņos roņu netrūkst, un to apetīte ir laba

ne tikai valstij, kas cenšas novērst nelegālu zveju.

Ja runā par to, kā tieši izlemts vērtēt roņu nodarītos zaudējumus, R. Ķirsis atzīst, ka izvēlēta gana saprātīga pieeja. Arī paši zvejnieki, piedaloties semināros, par to sprieduši. Piemēram, nav akceptēts variants, ka varētu izmaksāt kompensāciju par sabojātajiem zvejas rīkiem. Būtu neiespējami izvērtēt, cik daudzos roņi izgrauzusi caurumus. Sarunbiedrs dzirdējis, ka Lietuvā ir cita sistēma (vismaz tā stāsta turienieši). Tur 50 eiro zvejniekam dodot par dienu, kad viņš neiziet jūrā. Viņaprāt, mūsu versija tomēr ir labāka. Piemērot cenas, kas noteiktas par zivju kilogramu un būs viens no faktoriem kompensāciju aprēķinā, R. Ķirsis spriež, ka kopumā tās ir adekvātas. Jāņem vērā, ka runa ir par vidējo, jo gada laikā ļoti mainās tas, cik var saņemt par kilogramu zivju. Viņš gan bilst, ka par dažu sugu samaksa varētu būt augstāka. Teiksim, jūras grundiņiem tā nekad nav zemāka par 45–50 centiem par kilogramu, tāpēc norādītie 20 centi ir samērā maz. Savukārt, runājot par aplēstajiem zaudējumiem procentos, viņš precizē, ka tad, kad roņi uzbrūk zvejas rīkiem, tie noēd visu, ko atrod tīklos un murdos. – *Ja ronis “uzsēžas” uz murda, tas aiziet tikai tad, kad murdu izņem*, – viņš dalās vērojumos. Tieši tāpēc arī aprēķinu veikts pēc gada loma. Sarunbiedrs lēš, ka ar programmu paredzētajiem 300 000 eiro pietiks, lai zaudējumus segtu visiem, kam tas nepieciešams. Šobrīd Zemkopības ministrijas rūpnieciskās zvejas tiesību nomnieku Baltijas jūrā un Rīgas līcī sarakstā ir 149 uzņēmumi un individuālie komersanti.

Uzsvērt atbalstu nozarei, R. Ķirsis pieņem vēl vienu pozitīvu jauninājumu. Piekrastes zvejniekiem būs iespēja nepieciešamajā apjomā iegādāties degvielu, kas netiek aplikta ar akcīzes nodokli. Zvejnieks skaidro, ka tā bija pieejama arī līdz šim, taču nosacījumi mazākiem komersantiem bija grūti izpildāmi – jāpērk liela apjomā, jānodrošina īpaši aprīkota ivertne uzglabāšanai. Turpmāk varēs vienkārši aizbraukt uz benzīntanku un nopirkt tik, cik nepieciešams, lai ielietu laivas bākā. Vairāk informācijas par šo jauninājumu var atrast LAD mājaslapā. R. Ķirsis uzskata, ka ar valsts atbalstu līdz šim nozare nav lutināta. Ja salīdzina ar lauksaimniecību, par kuriem arī rūpējas tā pati Zemkopības ministrija, tas ir bijis nesalīdzināmi mazāks. Tikai pēdējā laikā vērojami uzlabojumi.

Tematisko lapu atbalsta:

Lapu sagatavoja
Līga LIEPIŅA un Linda TAURINA